

БЪЛГАРСКИ

2012 02

Вестник на
българите в Унгария

A magyarországi
bolgárok kétnyelvű
havi lapja
www.bolgarok.hu

Бабин ден • Трифон Зарезан • За Левски –
по новому • 250 г. История славянобългарски •
Интервю с писателя Румен Стоянов

ВЕСТНИКЪТ НА БОЛГАРИТЕ В УНГАРИЯ

Бабинден

Тази година българската колония се обогати с 15 малчугана. В кулинарния конкурс бяха номинирани за участие над 50 ястия.

В неделя в Българския културен дом бе отпразнуван Бабинден. Въпреки опасенията, че малко родители ще се решат да доведат бебетата на празника, залата скоро се изпълни и ритуалът започна.

Тази година българската колония се обогати с 15 малчугана. Седем от тях присъстваха на тържеството, на което беше отправена благодарност към бабите-акушерки. Виолета Фрагер и Естер Новаков бяха поздравени от младите майки. По обичая бабата благослови децата: намаза буките им с мед, за да са сладки и здрави, и ги закичи с червени конци, за да имат момичетата дълги и хубави коси, а момчетата бради и мустаци. Всяко дете получи и подарък от българската общност: кат дрехи, играчка мече и сребърно кръстче.

След като ритуалът свърши, започна отговорната работа на журито на кулинарния конкурс в състав: Красимира Тихова, Мария Стоилова и Теодора Калицов. След дълга дегустация и съвещание, те отредиха награди в четири категории: предястие, основно ястие, десерт и традиционно ястие. В категория предястие първа стана Каталин Порцио с „таралеж“, в категория основно ястие най-добри се оказаха кюфтетата със сос на Керанка Костадинова, чиито рецепти са от Троянския балкан, в категория десерт журито класира на първо място мармалада от сливи на Жанет Варга, а в категория традиционно българско ястие спечели ненадминатият козунак на Моника Тютюнкova. Победителите в състезанието до трето място бяха награ-

дени с кухненски прибори и посуда. Докато журито заседаваше, жените гледаха програмата на фолклорна група Зорница, а след това поиграха български хора.

Списък на новородените:

Кити Балог
Мирко Немет
Жужа-Райна Харгитаи
Алекс Порколаб
Зорка Караулиева
Илиян Йорданов
Жомбор Чаба Хорват
Тамара Тьомьоши
Анна Анджелиович
Дилара Волански
Миа Проданов
Ласло Чима
Наталия Поздер
Зорица Вашин
Мартин Кьосев

Наградени участници в кулинарния конкурс:

Предястие	Десерт
1. К. Порцио	1. Ж. Варга
2. К. Дончева	2. Н. Нацкина
3. Я. Джагарова	3. В. Тавас
Основно ястие	Традиционно ястие
1. К. Костадинова	1. М. Тютюнкova
2. Я. Джагарова	2. С. Кьосева
3. К. Костадинова	3. Ж. Варга

Клуб "Напшугар"

Както миналата година за 8 март, така и тази година фолклорен състав „Зорница“ под ръководството на Лили Зафирова имаха идеята да запознаят пенсионерите от клуба с българският традиционен празник Трифоновден. За целта намерихме в Интернет точни сведения за празника – исторически и като народен обичай. Всички останаха много впечатлени от това, което чува и от това което видяха като програма. Към клуб „Напшугар“ още съществува танцовият състав „Сивбарат“, ръководен от Лили Зафирова, една дейност, която Българското самоуправление във II район е гласувало с цел да разпространява българската култура. Заедно със „Зорница“, чието седалище е II район, те изнесоха програма с песни и танци, свързани с празника. За проятното прекарване „Зорница“ се беше подготвила с баница, питка и сладки и, разбира се, с дегустация на българско и унгарско вино. Беше едно приятно и дружелюбно събиране и сме благодарни за тази възможност, както на Клуба, така и на Българското самоуправление във II район.

Лили Зафирова
от „Зорница“

Трифон Зарезан

Въпреки истинския студ, снега и виелицата след неделната служба на 5 февруари в двора на Българския православен храм „Св. св. Кирил и Методий“ бе зарязана лозата, с което бе отбелязан традиционния празник на градинарите Трифон Зарезан. Най-издръжливите успяха да опитат от питката, която беше изпекла Жанет Варга, и по чаша червено вино. Клоните се чупят от студ, водата в менчето замръзнала, но лозата беше зарязана, а „царете“ получиха своите корони от лозови пръчки. А след това

Кукери

И тази година децата имаха възможност да изработят кукерски маски в Българския културен дом под ръководството на Габриела Хаджикостова.

– посока Българския културен дом. Там ресторанта посрещна гостите с агнешка чорба и печено агнешко. Следобед празникът продължи традиционно с турнир по табла. За участие в турнира се явиха 13 души. Най-добри се оказаха Гриша Абрашев, Венци Тихов и Ангел Димитров, които получиха наградите за първите три места: дигитален фотоапарат, GPS и кафенарка.

Bábanap

Аз иден 15 új csöpséggel bővült a bolgár közösség. A kulináris pályázatra több mint 50 étellel neveztek be.

Január 22-én, vasárnap ünnepeltük meg a Bábanapot a Bolgár Művelődési Házban. Annak ellenére, hogy azt hittük, kevés szülő fogja elhozni a kisgyermekét az ünnepségre, de a terem hamar megtelt, és kezdetét vette a rítus. Az idén 15 gyermekkel bővült a bolgár kolónia. Közülük heten vettek részt az ünnepségen, amely a bábaasszonyok köszöntéséről szól. Az édesanyák köszöntötték Fráter Violetát és Novakov Esztert. A bábák a hagyományok szerint megáldották a gyermekeket. Az

arcukat mézzel kenték be, hogy egészségesek legyenek és vörös fonalat fontak a csuklójukra, hogy a lányoknak szép hosszú hajuk, a fiúknak pedig dús bajszuk és szakálluk legyen. Minden gyermek kapott ajándékot a bolgár közösségtől: ruhákat, játékmacit és egy ezüst keresztet. Arítás után következett a zsűri kicsit sem könnyű feladata: az ételek elbírálása. A zsűri tagjai: Tihova Kraszimirova, Maria Sztoilova és Kalicov Teodóra voltak. A hosszas kóstolás és tanácskozás után végül kiosztották a díjakat a négy kategóriában: előétel, főétel, desszert és hagyományos étel. Az előétel kategóriában Porció Katalin

nyert a sündisznó nevű fogással, a főétel kategóriában Keranka Kosztadinova szószos kebabjai bizonyultak a legfinomabbnak. A desszert kategóriát Varga Zsanett szilvalekvárja, a hagyományos étel kategória díját pedig Tyutyunkov Mónika felülmúlhatatlanul finom kalácsa nyerte el.

A kategóriák első három helyezettje konyhai kiegészítőket nyert. Amíg a zsűri értekezett, a többiek a Zornica néptánegyüttes műsorát élvezhették.

Szőlőmetsző Trifon

A hideg, a hó és a hófúvások ellenére február 5-én megtartották a szőlőmetszést a Szent Cirill és Szent Metód Bolgár Ortodox Templom udvarán. Ez az ünnep a bolgár kertészek hagyományos ünnepe. A legkita-

többek megkóstolhatták Varga Zsanett pitkáját és elfogyaszthattak egy pohár vörösborot. A faágak letörtek a hidegtől, a víz megfagyott a rézüstben, de a szőlőt lemetszették. A „királyok” megkapták a szőlő ágából készült koronát. Utána a Bolgár Művelődési Házba vették az irányt az emberek. Az étterem báránylevessel és sült báránnyal várta a vendégeket. Délután a hagyományos táblajátékkal folytatódott az ünnep. 13-an jelentkezték a játékra. Az első három helyezett Grisa Abrasev, Venci Tihov és Angel Dimitrov lett, akik digitális fényképezőgépet, GPS-t és kávéfőzőt nyertek.

Апостолът

На 19 февруари 1873 г. България изгубва един от най-достоините си синове – Васил Левски. По този повод разговоряхме с проф. Иван Стоянов от Великотърновския университет, който отговори на въпросите на „Български вести“. Проф. Стоянов подготвя своя книга за големия българин, която ще излезе в началото на юли във връзка със 175-годишнината от рождението на Васил Левски. В нея той го представя в цялото величие на неговите идеи и личност, но като жив човек, без да го сакрализира.

Професор Стоянов, тази година се навършват 175 г. от рождението на Васил Левски. С какво личността на Апостола на свободата е актуална днес?

Личността на Васил Левски е актуална чрез идеите, които прогласява, и делото, което сътворява, в своя кратък живот. Човекът, който се е родил в Карлово и няма високо университетско образование, успява да се издигне в своите идеи, в своето дело до такива висини, че днес го смятаме за гениален организатор на Вътрешната революционна организация и гениален идеолог на българската революция. Още през 70-те години на XIX век той издига идеята за свобода и за чиста и свята република, издига

республиканската идея като бъдеще за освободена България. Днес, в началото на XXI век, трудно можем да си дадем сметка за значението на тази идея,

но по онова време на Балканите всички държави са монархически. В света е имало само две истински републики: Швейцария в Европа и Съединените американски щати.

Мен винаги малко ме е смущавало това противопоставяне на Левски на другите учени мъже на епохата. Все съм се чудела как е възможно един неук човек да създаде такава стройна идеология, ненадмината дори в международна съпоставка организация.

Левски не е неук човек. Той учи в родното си място, след това в класното училище в Стара Загора, завършва курс за свещеници. През 1862 г. попада в Първа българска легия в

Белград и тук в продължение на няколко месеца той следва първия си „университет“ под ръководството на Г.С.Раковски. По-късно в Букурещ попада под въздействието на Иван Касабов – човек, завършил средно образование в Белград, защитил докторат във Виена, един от най-образованите и най-добре запознати с политическата действителност на европейския континент българин. По-късно Левски попада под влиянието на друг голям българин – Любен Каравелов. Левски всъщност преминава през тези три „университета“: на Раковски, на Касабов и на Каравелов, чрез които навакса онова, което не е успял да научи в училище или в някое европейско учебно заведение. Той не само учи, но и в много отношения надминава своите учители. С житей-

Г. ДАНЧОВЪ ПЛОВДИВЪ

ска си практика и докосването си до тези големи личности, той усвоява новите идеи на европейския континент.

За Левски се е писало, пише се и преподавам, че ще продължава да се пише. Въпреки това като че ли има още много бели петна в знанията ни за него. Какво още би желала да разкрие историческата наука за Васил Левски?

Макар че има стотици книги, хиляди статии, студии и изследвания за Васил Левски, той остава непознат за българите. Той е още по-непознат т извън България. Вярно, че в последно време със съдействието на Националния музей „Васил Левски“ в Карлово книга за Левски бе преведена на седем европейски езика, в това число и унгарски. Левски е една изключително голяма личност, но в същото време е и човек. Той стои твърде високо със своите идеи, създава нещо уникално в практиката на революционните движения – Вътрешната революционна организация, която в крайна сметка поставя българския въпрос пред европейските сили. Неговите идеи днес трябва да служат за ориентир на българите, на нашите държавници днес, в началото на XXI век. Ето думите на Левски: „Аз съм посветил себе си на отечеството си още от 1861-о лето, да му служа до смърт и да работя по народната воля.“

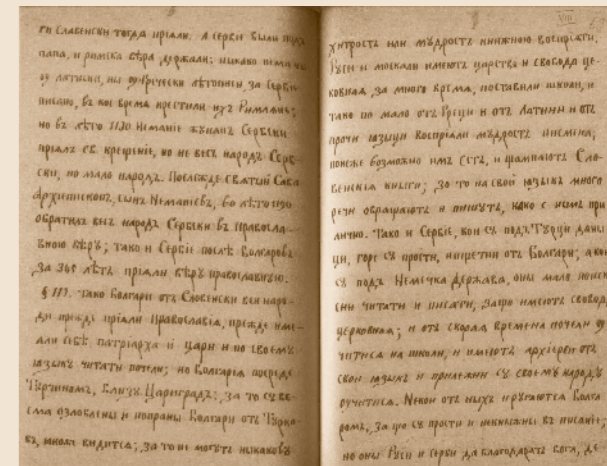
Ползата от историята

Тази година се навършват 250 години от написването на „История славянобългарска“ от Паисий Хилендарски. Със своя труд хилендарският монах променя визията на българина на себе си и за света. Отбелязването на юбилея е включено в културния календар на ЮНЕСКО, с което се превръща в международно събитие.

Да се познават случилите се по-рано в този свят неща и делата на ония, които са живели на земята, е не само полезно, но и твърде потребно, любомъдри читателю. Ако навикнеш да прочиташ често тия неща, ще се обогатиш с разум, не ще бъдеш много неизкусен и ще отговаряш на малките деца и простите хора, когато при случай те запитат за станалите по-рано в света деяния от черковната и гражданска история. Е не по-лако ще се срамуваш, когато нищо не можеш да отговориш за тях.

Отгдетъ ще можеш да добиеш тия знания, ако не от ония, които писаха историята на тоя свят и които, при все че не са живели дълго време, защото никому не се дарява дълъг живот, за дълго време оставиха писания за тия неща. Сами от себе си да се научим не можем, защото кратки са дните на нашия живот на земята. Затова с четене на старите летописи и с чуждото умение трябва да попълним недостатъчността на нашите години за обогатяване на разума. Искаш ли да седиш у дома си и да узнаеш без много трудно и опасно пътуване миналото на всички царства на тоя свят и ставашите сега събития в тях и да употребиш тия знания за умна наслада и полза за себе си и други-

те, чети историята! Искаш ли да видиш като на театър играта на тоя свят, промяната и гибелта на големи царства и царе и непостоянството на тяхното благополучие, как господстващи и гордеещи се между народите племена, силни и непобедими в битките, славни и почитани от всички, внезапно отслабаха, смиряваха се, упадаха, загиваха, изчезваха – чети историята и като познаеш от нея суетата на тоя свят, научи се да го презираш. Историята дава разум не само на всеки човек, за да управлява себе си и своя дом, но и на големите владетели за добро властвуване: как

могат да държат дадените им от бога поданиците в страх божи, в послушание, тишина, правда и благочестие, как да укротят и изкореняват бунтовниците, как да се опълчват против външните врагове във войните, са ги победят и да сключат мир. Виждат колко голяма е ползата от историята.

Из увода на „История славянобългарска“ на Паисий Хилендарски

Az apostol

1873. május 19-én Bulgária elvesztette az egyik legderekabb fiát – Vaszil Levszkit. Ez alkalomból beszélgettünk el a Veliko Tırnovói Tudományegyetem professzorával, Ivan Sztोजановval, aki készségesen válaszolt a Bolgár Híreknek. Sztोजанов professzor könyvet ír Levszkiről, amely július elején fog megjelenni. Ekkor fogjuk ünnepelni Vaszil Levszki születésének 175. évfordulóját. A könyvben teljes nagyságában ábrázolja Levszki személyét és eszméjét, úgy, mintha még ma is élne.

Sztोजанов professzor, az idén lesz Vaszil Levszki születésének 175. évfordulója. Miképpen aktuális Levszki személye napjainkban?

Vaszil Levszki személye az általa kinyitott eszméktől aktuális napjainkban is, illetve azzal, amit létrehozott az élete alatt. Már a XIX. század 70-es éveiben a szabadság, a szabad és szent köztársaság eszményeit hirdette. A köztársaság eszményét, mint a szabad Bulgária jövőjét. Ma, a XXI. század elején nem igazán tudjuk, hogy ez mit jelent, de abban az időben a Balkán minden állama monarchikus volt.

Engem egy kicsit mindig zavart, hogy Levszkit kiemelik a kor többi tanult férfiújához képest. Mindig csodálkoztam, hogy egy tanulatlan ember hogy tud ilyen nagy dolgokat elérni.

Levszki nem volt tanulatlan. Tanult a szülővárosában, utána Sztara Zago-

rában elvégzett egy papi kurzust. 1862-ben bekerült az első bolgár légióba Belgrádban, ahol néhány hónapig egyetemi tanulmányokat folytatott G. Sz. Rakovszki vezetése alatt.

A második bolgár légióban hadi iskolába járt. 1868-ban a légió feloszlása után Bukarestbe ment, ahol Ivan Kaszabovtól tanult sokat.

Levszkiről mindig is írtak és fognak is írni. Ennek ellenére úgy tűnik, hogy még mindig van rengeteg homályos dolog Levszki életével kapcsolatban. Szeretné, ha valami új dolog kiderülne Vaszil Levszkiről?

Annak ellenére, hogy százával vannak könyvek, ezrével vannak cikkek és tanulmányok Vaszil Levszkiről, a bolgárok nem

ismerik őt. Bulgárián kívül még kevesebben ismerik.

Levszki valami újat hozott létre a forradalmi mozgalmak terén – a Belső Forradalmi Szervezetet, amellyel Bulgária kérdését az európai hatalmak elé állította.

Vegyük Levszki szavait: „Én 1861 nyarától a hazámnak szenteltem az életemet, amelyet halálomig fogok szolgálni és teljesíteni fogom a nép akaratát.“ Ezt mind be is tartotta. Manapság mondana valaki ilyesmit és be is tartaná? Még az EU pártvezérei között sem találni ilyen embert.

Jelenleg egy könyvet írok Vaszil Levszkiről, amely születésének 175. évfordulója alkalmából fog megjelenni, júliusban. Sok olyan dolog is a felszínre fog kerülni, amit eddig elhalgattak a történelemtudományban. Ezek a tények még nagyobb emberré fogják emelni Vaszil Levszkit.

Света гора в картини

След успешното представяне на изложбата "Тиха свелина ангели" на художника Андрей Янев в редица галерии в България и Европа, тя бе представена и пред унгарската публика на 9 февруари в БКИ-Будапеща. Изложбата е родена и се обогатява след пътуванията на художника до Света Гора – Атон. Тя включва творби, отразяващи едно пътуване във времето и над-

никване отвъд ежедневието. Надникване в дълбоката същност на автора. След откритването лекция изнесе проф. Мирослав Дачев – ръководител на проекта "Света гора и българската култура" по темата. Бе показана подготвената от проф. Дачев мултимедия на манастири, стенописи и иконни сбирки от Света гора – Атон.

www.andreyyanev.com

Трети март

134 години от Освобождението на България

Петвековното османско иго е най-страшното изпитание за силата на българския национален дух. Петстотин години зачеркване от географската карта на света и въпреки това – пак да има България. През това време в Европа се издигат дворци, европейците съзидат своята наука и литература, в България обратното – разрушаване на предишни духовни паметници и превръщане в пепел на всичко българско.

Църквите се заряват под земята като корени и пак проповядват за българско име и българска вяра. Песните, приглушени под сламени колиби или зад стените на каменни къщи, напомнят, че на тази земя е имало българска любов и тази българска любов е раждала нови българи. Хайдушките пътеки под своите треви покриват стъпките на българските царе, за да останат неизтрети знаците на българската държава.

Единственото свободно място по това време е била територията на родния български език. Въпреки забраните, въпреки преследванията, само той не може да попадне под оковите на робството. Чрез него

са просъществували името българско и българският национален дух. Посичали са глави, изгаряли са цели селища, отвличали са бели българки за бейските сарай, само езика не са могли да отвлекат или променят. Много българи са знаели и говорили турски, други насила са приемали османската вяра, но въпреки това езикът си е останал български език. Каква е била тази фанатична сила на родния език да преодолее всички гонения и мъчения и да надживее робството? С чиста съвест бихме казали, че родният език – това е България, от него започва, завършва и пак продължава България.

При повика за помощ са се отзовали световни писатели. Те не са знаели примерно имената на Ботев и Левски, но несъмнено са вярвали, че българи борци за свобода е раждала и ражда майка юнашка. Може би затова така силно е откликнал гласът на Тургенев, може би затова е чула осъдителните думи на Юго против мъчителите на българския народ. Може би затова Гюргево в съседната, румънска земя е станала столица на българското революционно движение и е намерило пълна подкрепа на народната воля за освобождение.

На чист български език нашите

прадеди са отправили вик за помощ към света и този вик най-силно се чува от Русия, от дядо Иван. Османската империя е още могъща, тя има силна опора в противниците на Русия и освобождението се отлага с години. Но колкото да се забавя освобождението, както се казва, Господ не забравя. Иначе как ще има битка при Плевен и Стара Загора, иначе как ще има една епопея, наречена Шипка, осветила не само миналото, но и бъдните години на отечеството, благодарение на опълченската вяра? Иначе как ще се разкъсат петвековните окови, увиснали върху ръцете на отечеството ни и носени като прокажени толкова мъчителни години

По родната земя се смесват руска и българска кръв, едно до друго застават руско и самарско знаме. Ражда се освободена България и тя завинаги си остава такава под небето на Балкана. И завинаги ще има своя Трети март като връх, на който е събран зовът за освобождение или място, на което са разчупени петвековните окови.

Трети март с светиня за нашата нация. И тази светиня трябва да се пази във всяко българско сърце.

Ангел Грозданов

Лични спомени за Александър Гюров

Още не мога да повярвам на не-лепата вест, съобщена ми по телефона от Едит Гюрова Сентине, дъщерята на Александър Гюров. Моите контакти с него датират от преди десет години, откакто започнах да се занимавам с българската култура в Община „Йожефварош“. На него дължа ценни информации, които преди запознанството ни бяха убегнали вниманието ми и дотогава не представляваха интерес за мен. Имахме много общи мероприятия. Там той винаги ни удивляваше със своята компетентност, ерудиция, с желанието си да предаде всичко, което знае по дадена тема.

Спомням си за първото ни общо мероприятие на ул. „Йожеф“ в някогашното Българско училище, където навремето аз самата се научих да чета и пиша на български език. Официална реч за националния празник произнесе Александър Гюров. На мероприятието присъстваха и много възрастни хора, които навремето са работили като възпитателки в Българския пансион на ул. „Вендел“ в девети

район. На 14 юли 2005 година иммахме общо мероприятие с Българския културен институт. Посетихме в Искан родната къща на големия унгарски поет-българофил Ласло Наги, когото той лично е познавал.

Александър Гюров има безкрай много заслуги за българо-унгарските и унгаро-българските исторически изследвания. По време на близо 25-годишната си активна работа в Българския културен институт в Будапеща, той е успял да се докосне до такива теми от историята на двете страни, които дотогава са били бяло петно. С неимоверен труд

издирва имената и гробовете на падналите и погребани в Унгария през 1945 година воини от Първа българска армия. Описал е подробно имената, чинове, родните места и точното къде са погребани 3370 млади българи, дали живота си на унгарска земя. На официалната церемония по случай възстановяването на най-голямото българско военно гробище в Харкан Александър Гюров беше награден за извършената от него работа във

връзка с реконструкцията на военното гробище и документиране на събитията и имената от Дравската епопея в книгата „Барутна пролет“. Основни творби, които трябва да са като настолна книга за живеещите българи в Унгария и унгарците, живеещи в България, според мене са: „Следите на българите в унгарските земи“ (2003 г.) и „A magyarok puotai bolg r f ld n“ (2003).

Александър Гюров има заслуга и за създаването на паметно място на Кирил и Методий в Залавар на мястото, където през девети век се е намирал манастирът, в който те няколкократно са отседнали по време на своите мисии.

Още едно общо посещение ще спомена. По инициатива на Александър Гюров през есента на 2007-ма година бяхме на посещение в Ясберени, в тамошния Исторически музей. Сашо имаше доклад за княз Фердинанд и следите, които са останали след него там.

Направеното от Александър Гюров мога да кажа, сериозните проучвания, които е направил, на които е посветил живота си, ще останат с нас, но загубата ни е голяма. Той не можа да завърши много сериозни нови начинания.

Вечна му памет!

Гизела Калицова

Magyar-Bolgár Baráti Társaság

А következő évben is készüljenek a Magyar-Bolgár Baráti Társaság programjaira.

Február 13-án, 18 órától a Bolgár Kulturális Intézetben Ruzsa György művészettörténész tart diavetítéssel kísért előadást a bolgár ikonokról. Március 12-én, 17 órai kezdettel Szabó Imre tart előadást a Veliko Tirnovói Folklórfesztiválról a Nemzetek Házában, a Bajza utca 54. szám alatt.

Április 12-én 17 órától megtekinthető a Veliko Tirnovói Folklórfesztiválról készült felvétel a Nemzetek Házában. Májusra szervezünk egy kirándulást Budakalászra. A pontos dátumot később jelezzük.

Polisz (Politika-Líra-Széppróza)

Február 2-án mutatatták be a Polisz című irodalmi folyóirat 140. számát. A folyóirat magyarországi bolgár munkáit közli az Együtt jobb című rovatában. A szerzők között megtalálhatjuk Dimitroff Dimitart, Teodor Radevszkit, Szvetoszlav Sztojcevet, Hadzsipetkova Krisztinát és Doncsev Tosót. Az illusztrációkat Lukács Péter készítette. Az eseményt a III. kerületi Zichy-kastélyban tartották.

PoLiSz

Politika-Líra-Széppróza: szellemi-helki „várossálm”
A megújuló magyar, nemzetiség és közösségi hagyományok
A Kráter Műhely Egyesület irodalmi és kulturális lapja

„Biztatok a szeretet és jószág forralalmában, kedveseim, és cseppet se féljétek!
A gonoszság napjai megzámoltattak,
s a poklok minden hatalma megdőlt egy újszülött gyermek mosolya előtt.”
(Wass Albert: Vésznapi levelek)

Szalay László Pál teológiai esszéje Hamvas Béla és Mára Sándor Naplóiról • EGYÜTT JOBB! – magyarországi bolgár írók munkái • portugál világirodalmi körkép • megújuló kortársaink: Bucz Hunor, Juhász Kristóf, Mezey László Miklós, Merényi Krisztián, Petz György és a debütáló Szlamka Zsófia szépirodalmi munkái • Zsávolya Zoltán recenziója Szócs Géza Beszéd a palack című esszéjéről • a Leányfalun élő Lukács Péter képzőművészeti alkotásai

Személyes emlékek Gjurov Alekszanderről

Még nem tudom elhinni a hírt, amit Szentiné Gjurova Edit, Gjurov Alekszander lánya közölt telefonon. Én 10 évvel ezelőtt ismerkedtem össze vele, amikor elkezdtem foglalkozni a bolgár kultúrával a Józsefvárosi közösségben. Fontos dolgokat tudtam meg tőle, melyek a megismerkedésünk előtt nem igazán foglalkoztattak. Sok közös rendezvényünk volt. Mindig ámulatba ejtett a hozzáértésével, a tudományos felkészültségével és az akarattal, hogy megossa velünk mindazt, amit tudott. Emlékszem az első közös rendezvényünkre a József utcában, ahol a bolgár iskola volt valaha és ahol én magam

is megtanultam bolgáru írni és olvasni. A függetlenség napját ünnepeltük a rendezvényen 2004. szeptember 22-én. Iszkázon..

Gjurov Alekszander rengeteg kitüntetésben részesült a bolgár-magyar, magyar-bolgár történelmi tanulmányaiért. A Bolgár Kulturális Intézetben eltöltött közel 25 éves munkája alatt olyan történelmi témákban sikerült felfedezéseket tennie, amiket addig homály fedett. Alekszander Gjurov díjat kapott a harkányi katonai temetőért végzett munkájáért, kitüntetésben részesült a zalavári Cirill és Metód emlékmű létrehozásáért. Sikerült meggyőznie a Bolgár Kulturális Minisztérium akkori igazgatóját, hogy

emeljenek emlékművet Cirill és Metód számára, akik a 9. században tartózkodtak egy kis ideig az ottani kolostorban. Még egy eseményt megemlítenék. 2007 őszén Alekszander Gjurov kezdeményezésére elátogattunk a Jászberényben található történelmi múzeumba. Sok érdekes dolgot tudtunk meg Ferdinándról, például hogy beszélt magyarul, másfél évig járt huszáriskolába és voltunk abban a templomban, ahol imádkozott az örökművesnél. Amit Alekszander Gjurov létrehozott – a kutatásaival, aminek az életét szentelte – örökre megmaradnak az emlékeinkben, de a veszteségünk hatalmas. Az Isten áldja meg!

Emléke örökre szívünkben él!

Kalicova Gizella

Кати и Ненко

Този месец ще ви представим семейството на Каталин Мария Рафаи и българския художник Ненко Балкански.

При смесените бракове условията на запознаването са още по-интересни от обикновено. Как се случи при вас?

Ненко: През 2008 имах изложба в Българския културен институт. Пристигнах ден по-рано заедно с мой приятел и вечерта излязохме да се поразходим, да се потопим в нощна Будапеща. Същата вечер срещнах Кати на улицата, заговорихме се, поисках ѝ телефонния номер, тя ми отказа, но ми каза да я потърся във фейсбук. Така и направих. Първите един-два месеца поддържахме електронна връзка. След месец-два дойдох отново, този път специално, за да я видя. А когато се върнах, продължихме дистанционно.

Кати: Точно така беше, и тъй като в началото почти всичките ни спестявания отиваха за самолетни билети, за да можем да се видим, в края на септември казах на Ненко, че ще е много по-просто, ако се съберем, и не щеш ли: на 1 октомври вече стоеше на вратата.

Истинска романтична история. Ненко, кога посети за първи път Унгария? Какви бяха първите ти впечатления?

Ненко: За изложбата. И аз, и моят

приятел бяхме очаровани. В сравнение със София, където всичко е толкова сиво, Будапеща беше същинско чудо. Родителите ми, които са идвали за последен път тук през 70-те години, са ми разказвали за една Будапеща, в която още могат да се видят следите от куршуми по стените на сградите... Мен ме посрещна истински европейски град.

Какви прилики и разлики биха могли да се забележат между двете нации?

Ненко: Според мен различията не са големи, макар напоследък манталитетът на българите доста да ме

огорчава, най-вече що се отнася до стойностната скала на собственото ми поколение, по-точно липсата на такава. В София почти не може да се живее, тя е пренаселена от хора, дошли от провинцията с надеждата да намерят по-добри условия за работа, мнозина заминават за чужбина.

Кати, преди да се запознаете с Ненко била ли си в България?

Кати: Преди да се запозная с Ненко не съм била в България. Сега обичам да ходим там, тъй като отношенията ми със свекъра и свекървата ми са

Kati és Nenko

E havi vegyes házasság rovatumk házaspárja Rafael Katalin Mária és Nenko Balkanszki bolgár festőművész. Egy vegyes házasságnál különösen érdekesekek és fontosak a megismerkedés körülményei. *Nálatok ez hogy zajlott?*

Nenko: 2008-ban kiállításom volt a budapesti Bolgár Kulturális Intézet szervezésében. A barátommal egy nappal előbb érkeztünk Budapestre, és este kimozdultunk kicsit szétnézni, megismerni az éjszakai életet. Aznap este az utcán láttam meg Katit, szóba elegyedtünk, elkértem a telefonszámát, amire ő nemet mondott, de azért hozzátette, hogy keressek rá a Facebookon. Egy-két hónap elteltével én visszautaztam, akkor már

csak azért, hogy újra láthassam őt. Aztán folytatódott a távkapcsolat.

Kati: Ez így volt, és mivel az első időben szinte minden vagyunkat repülőjegyre költöttük, hogy láthassuk egymást, szeptember végén mondtam Nenkónak, hogy sokkal egyszerűbb lenne az élet, hogy összeköltöznénk, és mit ad Isten: október 1-én már itt állt az ajtóm előtt.

Ez egy igazi romantikus történet. Nenko, Neked ez a kiállítás volt az első találkozásod Magyarországgal? Mi volt az első benyomásod?

Nenko: Igen, ez volt az első. Én is, és a barátom is el voltunk bűvölve, Szófiához viszonyítva, ahol minden olyan szürke és ködös, Budapest egy igazi

csoda volt.

Mentalitásában mennyire különböző a két nemzet?

Nenko: Szerintem nincsenek olyan nagy különbségek alapvetően, bár az utóbbi időben a bolgárok mentalitása engem nagyon elkészerít. Szófia szinte élehetetlen lett.

Kati, voltál már Bulgáriában? Mik a benyomásaid az országról?

Kati: Nenko előtt nem ismertem Bulgáriát. Szeretek kijárni, imádom a bolgár konyhát.

Ami nagyon megfogott az az, hogy nagyon sok a szép lány, és nagyon igényesen öltözködnek. Divatszakmában dolgozom, az ilyesmire nagyon ki van élvezve a figyelmem.

mного добри, обожавам българската кухня. Много ми хареса, че има красиви, изискано облечени момичета. Професията ми е свързана с модата и такива неща ми правят впечатление. *Интересна е ситуацията, когато двама души общуват на трети език.* **Кати:** Случват се и недоразумения, но съм имала и приятели, с които уж говорим един и същи език, а все не се разбираме (смее се). Имаме си собствен език, някои неща Ненко вече знае на унгарски, понякога си служи с българо-унгарския речник... Познатите ни се смеят, че във всяко изречение има думи от 2-3 езика.

Ненко: Смятам, че хората могат да се опознаят и чрез трети език, това не е пречка, особено за човек, за когото метакомуникацията е важна. За съжаление, унгарският език се оказва много труден, не намирам никаква логика в него. Ще мине известно време, докато го науча.

Ненко, къде е по-дейна музата ти – в България или в Унгария?

Ненко: Няма значение къде съм, тъй като музата е вътре в мене, нося я със себе си. Когато съм налегнат от грижи, не ме посещава и тогава не мога да рисувам. Това обаче не е свързано с географията.

Вашият син Боян Барнабаи стана на една година. При избора на името, как решихте да получи и българско име?

Кати: Обичам традициите, затова решихме да му дадем името Боян по български обичай, а второто му име е на моя дядо.

Мислили сте да живеете в България? Кати, ти би ли отишла да живееш там?

Кати: Досега не е ставало въпрос, но не бих казала, че смятам за напълно невъзможно едно евентуално преместване. Особено както се развиват на зле нещата тук...

Ненко, ти успя ли да свикнеш с Унгария? По какво се различава животът ти тук? С какво ти беше най-трудно да свикнеш?

Ненко: Тъй като вече съм баща, бих казал, че дните ми са напълно различни, но много ми харесва тук, въпреки че в началото ми беше трудно. Най-вече заради езика.

Мнозина знаят, че си художник. Това ли е основното ти занимание?

Ненко: Изкуството присъства в живота ми само като луксозно хоби, тъй с него като не може да се живее и да се изхранва семейство. Освен изкуството много активно присъствие в живота ми има спортът, 4-5 пъти

седмично тренирам, правя го вече от години. През това време имах възможност да се запозная с много хранителни добавки, които се използват от спортистите. От 2-3 години работя във фирма, която се занимава с разпространение на този вид продукти. *Имате ли сте някаква комична ситуация, чиято първопричина е смешението на езиците или различните обичаи?*

Кати: Тъй като не съм голяма готвачка веднъж реших да поръчам за Ненко нещо вкусно. Исках да му предложа пуйка, но тъй като не се сетих как е на английски, се опитах да му я опиша, накрая ядосано казах унгарската дума. А той се разсмя, понеже на български звучи по същия начин – можехме да си спестим половинчасовите обяснения.

Ненко: Най-смешните ситуации са свързани с кимането с глава. Правя го напълно спонтанно, макар и да знам, че на унгарски означава точно обратно, не се замислям и това дава повод за много недоразумения.

Кати: Когато заведох Ненко у дома, започнаха да му предлагат нещо за пиене, а той все отказваше, т.е. така изглеждаше, че отказва, понеже кимаше по български. Всички бяха вече в приповдигнато настроение, а Ненко остана съвсем трезв.

Разговаря: Беата Будаи

szerint a Boján nevet adjuk neki, második keresztnévként pedig az én nagyapám nevét kapta.

Nenko, rólad sokan tudják, hogy festő vagy. Van valamilyen civil foglalkozásod is?

Nenko: A művészet már csak luxus hobbi számomra. Nagyon aktívan jelen van az életemben a sport, heti 4-5 alkalommal edzem évek óta. Az évek alatt volt alkalmam megismerkedni a különböző sportolók által használt étrendkiegészítőkkel, és már 2-3 éve egy olyan cégnek dolgozom, ezek a termékek forgalmazásával foglalkoznak. *Eszetekbe jut-e egy olyan érdekes vagy komikus szituáció, ami a nyelvek keveredéséből vagy a különböző szokásokból*

adódott?

Kati: Mivel nem nagyon tudok főzni, egyszer akartam rendelni valami finomat Nenkónak. A pulykát szerettem volna neki ajánlani, de mivel nem jutott eszembe hogy van angolul, próbáltam mindenhogy körülírni, és végül dühösen kimondtam a magyar szót, mire nagyon nevetett, hiszen bolgáruul is pontosan így hangzik. A legviccesebb szituációk a fordított fejrázással kapcsolatosak. Amikor bemutattam Nenkót a családomnak, próbálták kínálni ilyen olyan italokkal, de ő mindent elutasított, vagyis látszólag elutasított, a fordított fejrázásból ők legalábbis erre következtettek. Már mindenki nagyon jó hangulatban volt, egyedül Nenko maradt teljesen józan aznap.

Budai Beáta beszélgetése

Балканско гласче

За втора поредна година Малко театро и Българското самоуправление в Терезварош организираха куклено представление за най-малките. В неделния ден те изпълниха детската градина, за да са заедно с героите от Приказка от прежда.

Снимка: EPA/Vassil Donev

Balkán Hangocska

Масодик éve kerül megrendezésre a Balkán Hangocska találkozó a Terézvárosi Bolgár Önkormányzat szervezésében, ami a legkisebbeknek és az ő szüleiknek szól. Az apróságok idén is megnézték a Malko Teatro egyik bábelőadását – a Fonalmesét. Az óvoda termei megteltek gyerekekkel és szüleikkel, majd megkezdődött az első ismerkedés a bolgár kultúrával.

A Rilai kolostor gyufaszálakból

Plamen Ignatov 16 éven át dolgozott a Rilai kolostor makettjén, amelyet 6 millió gyufaszálból épített meg. A Rilai kolostor az egyik legnagyobb bolgár kolostor. Nevét a középkori bolgár szentről, Rilai Szent Ivánról kapta, aki a X. században élt remeként ezen a vidéken. A kolostort 1976-ban a nemzeti kulturális örökséggé nyilvánították, majd 1983-ban a világörökség részévé vált.

Fénykép: EPA/Vassil Donev

Рилският манастир от кибритени клечки

Българинът Пламен Игнатов е работил в продължение на 16 години, за да създаде макет на Рилския манастир от 6 милиона кибритени клечки. Рилският манастир е най-големият български манастир, който носи името на средновековния български светец Свети Иван Рилски, който през X век е живял по тези места като отшелник. През 1976 г. е обявен за национален паметник на културата, а от 1983 г. е под закрилата на ЮНЕСКО и е вписан в списъка на световното културно наследство.

Открити уроци

През месец февруари в Българското училище за роден език се състоя поредица от открити уроци. Родителите имаха възможност да наблюдават работата на децата, които показаха какво са научили. Положителните отзиви и на деца, и на родители са много важни за учителите в тяхната трудна работа за усвояване на българския език и култура.

Тази година в училището се учат близо 60 деца от I до XII клас. Като се започне от най-малките, които усвояват българските букви и се мине през децата, които всяка седмица споделят колко страници и от коя книжка са прочели, за да се стигне до гимназистите, чиято главна цел е успешното полагане на зрелостен изпит по български език - всички в училището са заинтересовани от своята работа.

Училището разполага с все по-обогатяваща се библиотека от българска литература за деца и възрастни, детски филми, както и класически и съвременни български произведения на киното.

Nyílt napok

Februárban nyílt napok voltak a Bolgár Nyelvoktató Kisebbségi Iskolában. A szülőknek lehetőségük volt, hogy megnézzék, mit tanultak a gyerekek. A pozitív visszajelzések mind a gyerekek, mind a szülők részéről fontos a tanároknak.

От времето на Юстиниан

Морската буря разкри древно селище в околностите на Бургас. Вероятно то е от ранновизантийската епоха от времето на император Юстиниан. Вече са отпуснати средства за осъществяване на проучвания, разкопки и подводна археология. Готовност да отстъпят обекта са проявили и военните, на чията територия са разкритията.

Ураганът край Бургас поднесе неочакван подарък на археолозите. Морската стихия изрови останките на древен римски град и пристанище към него. След като вилня две денонощия, тя разкри 12 метра от фронталните зидове на огромна сграда, висока около 2,50 метра. Плодородната земя край морето прави този край гъсто заселен още от античността. Но докато за историята на някогашните древногръцки колонии – Созопол, Несебър, Поморие – се знае достатъчно много, за неговото състояние през римската и ранновизантийската епоха са останали най-малко писмени сведения. Така че и името на новооткритото селище край Сарафово засега остава

загадка.

Следите от римските градежи край Бургаския залив са отбелязани още в края на XIX век от братя Шкорпил и Константин Иречек, но до по-сериозни проучвания не се е стигнало. След 1944 г. пък всички стратегически носове са заети от армията или флота и естествено стават недостъпни за археолозите. А именно под тях се намират закътани заливчета, удобни за пристанища. Следите от древните строежи се виждат дори през телените мрежи.

Засега археолозите са изследвали единствено крепостта Аква Калите край Бургас. За нея има сведения и от хрониста Прокопий Кесарийски, който описва подробно минералните бани, в които много хора са намирали изцеление. За тяхна защита император Юстиниан е заповядал да се издигне и укрепление. Най-вероятно и селището при Сарафово също да е строено по негово време. Явно сериозна работа очаква археолозите в района на Бургаския залив през приближаващите топли сезони.

Justinianus idejéből

Tengeri vihar fedte fel a Burgasz környékén található ókori várost. A város valószínűleg a kora bizánci korból való, Justinianus császár idejéből. Már rendelkezésre bocsátották a pénzt is a kutatások megvalósítására, az ásásokokra és a víz alatti archeológiára. A bolgár hadsereg is kész átengedni az objektumot, amely a hadsereg területén található.

A Burgasz menti hurrikán nagy meglepetést tárt fel az archeológusok számára. A tengeri vihar előásott egy ókori római várost és egy kikötőt. Két napig tombolt

a vihar, majd pedig 12 métert fedett fel a hatalmas épület frontális falából, amely 2,5 méter magas. Míg az ókori görög kolóniák - Szozopol, Nesebar, Pomorie - történetéről sokat tudni, az újonnan felfedezett városról maradt fent a legkevesebb írásos emlék. Nyilvánvalóan sok munka vár a régészekre Burgaszban az elkövetkező időszakban. Szimeon Djankov pénzügyminiszter 120 000 levát irányított elő az új felefedezésre Szarafovóban, valamint Ruszokasztrora, Debelre és Akva Kalente-re. A hadsereg is érdeklődik az objektum iránt és pénzt is felajánlottak a munkálatokhoz.

Терезварош

Българското самоуправление в Терезварош обявява конкурс за еднократна стипендия за ученици от Българското училище за роден език

от гимназиален курс (IX-XII клас)

Условия за участие:

Кандидатът трябва да е записан редовно ученик в БУРЕ. Да взема активно участие в учебната и извънучебна работа. Да участва в живота на българите в Унгария.

Документи:

Молба, в която са описани класните и извънкласни форми, в които участва. Размерът на стипендията е 50 000 форинта. Тя се връчва по случай Празника на славянската писменост и българската култура на специално тържество. По преценка, Българското самоуправление в Терезварош може да раздели стипендията между няколко кандидати. Документи се подават до 30 март 2012 г. на ул. Байза 44 (1062 Будапеща).

A Terézvárosi Bolgár Önkormányzat

pályázatot hirdet egy összegű ösztöndíjra a Bolgár Nyelvoktató Kisebbségi Iskola IX-XII. osztályos tanulóinak.

Részvételi feltételek:

A pályázó a Bolgár Nyelvoktató Kisebbségi Iskola beiratkozott tanulója. Rendszeresen részt vesz a tanórákon és a tanórán kívüli programokban.

Részt vesz a magyarországi bolgár közösség életében.

Csatolandó dokumentumok:

Kérelem, amelyben a tanuló leírja, hogy milyen programokban vesz részt.

Az ösztöndíj összege 50 000 Ft. Az ösztöndíj a szláv írásbeliség és a bolgár kultúra napján kerül átadásra.

A Terézvárosi Bolgár Önkormányzat több pályázó között is feloszthatja az ösztöndíjat. A pályázat benyújtásának határideje: 2012. március 30.

Cím: 1062 Budapest, Bajza u. 44.

Бягайте змии и гущери, днес е Благовец!

Православната християнска църква празнува този ден в чест на благата вест, която Архангел Гавраил съобщава на Дева Мария. А тази вест гласяла, че девицата ще зачене с Божията помощ и ще роди Спасителя на света. Българите наричат празника още "Благовещение", "Благовец" или "Половин Великден". В Троянския и Тетевенския Балкан той е познат като "Зъмски празник" или "Зъминден", тъй като се тачи против змии. Народното поверие гласи, че на Благовец долитат кукувиците и лястовиците да известят благата вест, че зимата си е отишла и лятото е дошло. Щом чуят първото кукане на кукувицата, стопаните започват да броят парите си или хващат залък хляб, за да са богати и сити през цялата година. При първото кукане на птицата родопчанки завързват единия край на забрадката си и го отвързват чак след три дни. Тогава гледат какво има вътре във възела. Ако намерят зелено (тревичка), това е знак за здраве. Повсеместно се вярва, че на Благовещение змиите и гущерите излизат от дупките си. Затова в ранно

утро преди изгрев слънце стопанките премитат къщите и дворовете си и ги обикалят три пъти като чукат с машата или с огрибката върху тенеките. Създавайки този ритуален шум, те викат: "Бягайте смокове, гущери, бълхи и жаби, че дядо Благовец иде с железния топуз!" После запалват сметта и стари парцали и карат децата да прескачат три пъти огъня. Момците също прескачат запалената смет като

гледат малко да си поопърлят краката, за да не ги хаят змии през лятото. Всички тези магически действия са подчинени на вярата в очистителната мощ на огъня и целят да предпазят дома и стоката от вредни животни и насекоми. За старопланинския район е типично суеверието, че ако на Благовец човек убие змия, трябва да от-

късне главата ѝ и да постави в нея няколко семена босилек. После трябва да зарови змийската глава в земята. Ако на това място босилекът израсне, той се смята за особено лековит. С него могат да се правят и магии за любов. Ако момък подари такъв босилек на някоя мома, тя "полуядва" от обич по него.

В отделни села на Пловдивско бабите слагат на този ден малки кравайчета

под къщния праг. Те са дар за митичната змия-чуварка, която пази дома и семейството от злини. Вярва се още, че в полунощ срещу Благовец митичният смок-стопанин на заревените в земята богатства проблясва като огън. Ако иманярите видят пламъка и хвърлят отгоре мудреца, те ще могат да намерят и изровят имането.

Въз основа на народната етимология на празника (Благовец - благо, сладко) се смята, че всяка рана зараста много бързо този ден. Затова на Благовец се пробиват ушите на момиченцата за обичи. Животновъдите дамгосват стадата и правят резки по ушите на животните, за да ги разпознават. Тържествената трапеза на Благовец включва задължителна консумация на риба. Рибата се пълни с ориз и лук и се пече. Ястието се нарича "рибник". Ядат се и варени раци. Смята се, че на Благовец е хубаво да се хапне за първи път нещо зелено - коприва, киселец или лапад, за да потече в тялото на човека "нова кръв".

Българите мохамедани в Родопите отбелязват началото на пролетта с празника "Невруз" (Нова година). Според техните поверия на този ден "земята е болна и затова не бива да се оре", "всичко оживява и животните излизат от земята". Жените не решат косите си, не плетат с куки и не шият с игла, за да "не се точат смоците като косите и конците".

Изгоря храмът в Болград

Голяма беда сполетя бесарабските българи. В нощта на 25 срещу 26 януари се запали светинята на православието в Бесарабия – храмът „Свето Преображение Господне“ в град Болград.

Историята на Трипрестолния храм «Свето Преображение Господне», наричан перлата на Бесарабия, е най-романтичната, най-духовната, най-поучителната част от историята на установяването на българите по земите на Бесарабия. Тук, в южната част на междуречието на Прут и Днестър, в Буджакската степ, в началото на XIX в. правителството на царска Русия заселва български бежанци. През 1808–1813 и 1828–1831 г. са настанени повече от 9 хил. семейства или над 50 хил. човека.

И българските преселници в Бесарабия още от първия ден пристъпили към събирането на парични средства и други пожертвования за изграждане на църква. Бил избран проектът на известния руски архитект Аврам Мелников. Бесарабският владика с резолюция благословил началото на строителството и на 29 юни 1833 г. в центъра на младия град Болград, на голям около 14,5 хил. кв. м квадратен площад. Били положени първите камъни във фундамента на трипрестолна каменна църква на Преображение Господне, Събора на Предтеча Йоан Кръстител и Събора на Архангел Михаил.

Строителството траяло малко повече от 5 години. В работите по изграждането на храма взели участие над 10 хил. работници от преселниците. И след 5 г. върху мощния фундамент се издигнала величествена постройка. По красотата и величието си съборът в Болград не е имал равни на себе си и не само в Бесарабската област, а и в цяла Южна Русия.

Бúcsú Penka Csangovától

Egy igaz bolgár, közéleti személyiség és patrióta hagyott itt minket

Mindig emlékezni fogok arra a nagy igazságra, amihatalmastapasztatatóból merítve mondott nekem:

Mi itt mindig külföldiek maradunk, de már Bulgáriában is vendégek vagyunk! A követség konzuli osztályán végzett munkájának köszönhetően Penka Csangovának megvolt az a privilégiuma, hogy a sajtójai között legyen.

Kifinomult intuícióval és nagy tapasztalattal rendelkező ember volt, és a konzuli osztály „ablaka” mögül szemüvegén keresztül az embert látta magaelőttésnemcsakazállampolgárt! Így kezdődött az ismeretség a konzuli osztályon, és onnantól kezdve az emberek sorsát közelínek érezte magához, lakása ajtaja nyitva állt az itt élő bolgárok közül sokunk előtt. Ő volt a stabil ember a követségen, aki okosan segített a legkülönbözőbb emberi helyzetekben – hol tanácsal, hol tettel, és jelenlétével megnyugtatót mindenkit.

Nagyon közel kerültünk egymáshoz. Gyakran mondogatta nekem, hogy én vagyok a „lelki ablaka a világra”, örült, ha felhívtam vagy meglátogattam. A telefonja folyamatosan csengett, az emberek keresték őt, meglátogatták őt, ez volt az ő nagy családja.

Kivételes intelligenciával megáldott asszony volt: hajlott kora ellenére is élénken társalgott, minden érdekelte, érdeklődött a hozzá közel álló bolgárok sorsa iránt, figyelmes és jó beszélgetőtárs és hallgatóság volt. Képes volt meghallgatni másokat, végiggondolni, amit hallott, majd a hosszú élete alatt összegyűjtött tapasztalatokkal teli zsákjából előhúzza azt az életből vett példát, amellyel segíteni tudott. Élmény volt tudást meríteni az elbeszéléseiből. Bölcs ember volt.

Sokat tudtam a családjáról, elmesélte, hogy az egyik nagyapja, aki kereskedő volt, eljutott a csángók földjére, innen a Csangovi családnév.

A másik nagyapja, aki megélte a százéves kort, népfelkelőként harcolt a Sipka-szorosban, amit szerencsésen túlélte, így tudott mesélni az utána következő generációknak a felszabadító háborúról.

Penka névvel gondolatban bejártam Szvistovot, szeretett szülővárosát. Olyan érzésem volt, hogy a helyi patriótákkal együtt részt veszek a város

életében és az ott zajló eseményekben. Megéreztem büszke polgárait és azt az alkotói légkört, amelyben Aleko Konsztantinov Baj Ganyója született, az éles eszű bolgárokat, akik kijárták Szvistov gazdasági akadémiaját. Penka Csangova, akinek lelkét ezen patrióta szellem járta át, itt Magyarországon is hazafias kötelességét teljesítette. Nem is csoda, hogy idővel kiemelkedett alakjával a bolgár közösségből. Egy ilyen egyéniség nem képes egy nagykövetség falai közé zárva maradni. Helyi emberként elhatározta, hogy jobban megismeri a kertészeket és családjaikat, kíváncsisága és intelligenciája vezette el őt hozzájuk. Penka Csangova elkezdett a leveltárakban kutatni, interjúkat készíteni, és egy nap nekilátott írni róluk. Így született meg az első könyve, a „Magyarország napja alatt”.

Természetes, hogy a mások iránt tanúsított emberséges viselkedésére, jó szándékával és segítőkészségével kivívta az emberek tisztelőjét, és a közösségi élet motorjává vált. Jó szervezőkészséggel volt megáldva, és mivel amit kitalált, az hasznos és jó volt, az emberek örömmel vettek részt, tehetségek tűntek fel, és mindenki jól érezte magát! Nem kevés olyan ünnepség volt, amelyre az ő kezdeményezésére jöttek létre, a feledhetetlen bábanapok emléke örökké a lelkünkben él!

Az emberekkel való foglalkozás hivatás volt számára. Penka Csangova tudta tisztelni az embereket, lebilincselte őt a képességeik, és ha meg tudta könnyíteni az útjukat Magyarországon, megtalálta ennek lehetőségét. Éles eszének és bátorságának köszönhetően, az emberi lélek jó ismerőjeként nem egyszer cselekedett helyesen, és ott segített, ahol a helyzet nehéz volt, segítő kezét nyújtott, jó tanácsot adott. Tudta, hogy a polgári törvények az emberéért vannak, és mindezekelőtt az emberekben kell tiszteletet ébreszteniük, és nem habozott okosan cselekedni az emberek érdekében!

Nagy családja nevében, mindazok nevében, akik mélyen tisztelték őt és saját nevében a matrózok jó kívánságával vegyük tőle végső búcsút: „jó szület”, Penka néni, hajdó ússzon el Szvistov város partjaihoz! Isten nyugosztalja!

Emléke örökké élni fog!

Dr. Milka Bojadzsieva-Fülöp, orvos

Елин Пелин Най-справедливият

На един сиромаш му се родило дете. Той много се зарадвал и решил да му намери най-справедливия човек на света за кръсник.

И тръгнал той сиромаш да търси най-справедливия човек.

На един кръстопът го срещнал белобрад старец.

— Къде така, байо? – попитал старецът.

— Така и така, роди ми се дете – рекъл сиромашът. – Обичам го много, искам да излезе нещо от него и затова реших да му намеря за кръсник най-справедливия човек на земята.

— Да го кръстя аз! – казал старецът.

— Кой си ти?

— Аз съм Господ.

Сиромашът помислил, помислил, па рекъл:

— Те, ти не можеш да кръстиш моето дете, защото си несправедлив. На едни даваш много, на други нищо не даваш. Едни по твоя воля, без да работят, тънат в разкош и богатство, а други през цял живот се мъчат и умират от глад и сиромашия. Не ми се сърди, че не те искам за кръсник.

И сиромашът тръгнал нататък. Срещнал го друг старец.

— Къде така, байо?

— Търся кръсник за детето си, но искам той да бъде най-справедливият човек.

— Да го кръстя аз! – рекъл старецът.

— Кой си ти?

— Аз съм Свети Петър.

— И тебе не те искам – отговорил сиромашът, – и ти не си справедлив: едни пушаш в рая, други не пушаш.

И тръгнал сиромашът пак да върви. Срещнал го един момък.

— Къде така, байо?

— Търся кръсник за детето си, но искам той да бъде най-справедливият.

— Да го кръстя аз!

— Кой си ти?

— Аз съм архангел Михаил, който взема душите на хората.

— Добре! – казал сиромашът. – Приемам те за кръсник. Ти си справедлив. Твоята ръка нанася смърт, без да жали никого, без да гледа богат и сиромаш, млад и стар, праведен и грешен. Ти си еднакъв за всички.

Сиромашът завел архангел Михаил у дома си. Архангел Михаил кръстил детето и казал на сиромаша:

— Ти обичаш справедливостта, но си сиромаш. Искам да ти направя едно добро: да станеш богат и да живееш добре. Ти ще се обявиш за лекар. Тебе ще те викат при много болни и ще ти дават пари. Когато идеш да лекуваш някого, ще гледаш добре, ако ме видиш при краката на болния, лекувай го с каквото намериш за добре – той ще оздравее. Ако ме видиш при главата на болния – откажи се да го лекуваш и знай, че му е дошла смъртта.

Архангел Михаил благословил сиромаша и си отишъл.

От този ден сиромашът се прочул като чуден лекар. Повикат го при някой болен. Той, ако види архангел Михаил при краката му, лекува го с водица, тревица – и болният оздравее. Ако види архангел Михаил при главата на болния, той каже на близките му да оставят всяка надежда, защото смъртта стои над него.

Като лекувал така, сиромашът получавал много пари и станал богат. А като станал богат, почнал да става несправедлив.

Веднъж се разболяла царската дъщеря. Провървели се най-прочути лекари по света – никой не можал да ѝ помогне. Най-после повикали и нашия лекар. Той отишъл при болната. Погледнал – архангел Михаил над главата ѝ. Разбрал човекът, че смъртта ѝ дошла, но му станало жал за нея, като я видял млада, хубава, мила, още нищо не разбрала от живота си, и намислил да я спаси с хитрост.

— Вземете болната полека – казал той на слугите, – и я обърнете така, че главата ѝ да дойде на това място, на което са краката.

Слугите обърнали болната.

Архангел Михаил се усмихнал на хитростта на кумеца си и си отишъл.

Царската дъщеря подир няколко дни оздравяла.

Царят наградил богато лекаря; и от този ден той станал още по-прочут и спечелил още повече богатство.

Наскоро след това архангел Михаил се явил при кумеца си и му казал:

— Ти търсеше справедлив човек за кръсник на детето си, а сам станал несправедлив и с хитрост спасил царската дъщеря. Нейната свещ беше угаснала и само заради тебе тя бе благословена наново да се възобнови и да гори.

— Каква свещ? – попитал кумецът.

— Ела с мене, аз ще ти покажа – казал архангел Михаил, вземал кумеца си и го занесъл на оня свят. Там, върху едно безкрайно ширине, горели много свещи.

— Какви са тия свещи? – попитал кумецът.

— Това са свещите на живота – казал архангел Михаил. – Всеки човек, щом се роди, тук му се запалва

Станислав Стратиев Българската риба

една свещ. Щом догори свещта му, това е знак, че трябва да отида да прибера душата му – животът му е вече привършен. Ето, виждаш ли големите, току-що запалени свещи? Това са свещите на новородените деца. Догорелите до половина са на ония хора, които са изживели вече половината от живота си, а съвсем догорелите вече свещи, които мъждеят и чакат всяка минута да загаснат, са свещите на хората, чийто живот вече свършва.

— Моля ти се, архангел Михаиле, покажи ми моята свещ – рекъл кумецът.

Архангел Михаил му показал една свещ, която вече догаряла, и му казал:

— Ето това е твоята свещ.

— Ами свещта на детето ми?

Архангел Михаил му показал една съвсем голяма свещ, която току-що почнала да гори, и рекъл:

— Това е свещта на детето ти.

— Не можеш ли, куме – рекъл старецът, – да отрежеш малко от свещта на детето и да наставиш моята?

Ангелът се разсърдил и още веднъж му казал:

— Защо ти търсиш справедлив човек за кум, когато сам не си справедлив?

И като го грабнал, го занесъл пак на земята.

Човекът живял нащрек. Веднъж легнал болен. Над главата му дошъл архангел Михаил.

Човекът повикал жена си и казал да го обърнат и да положат главата му на мястото, дето са краката му.

Жена му го послушала и го обърнала. Но архангел Михаил се преместил и застанал пак над главата му.

Тогава човекът се помолил и казал:

— Куме, остави ме още малко да поживея, да се порадвам на богатството си.

— Е, човече – казал му ангелът, – ти сам призна, че съм най-справедлив, че никого не жала – ни беден, ни богат. Свещта ти е вече догоряла.

— Тогава да бъде волята ти! – рекъл човекът.

И архангел Михаил взел душата му.

Българската риба е ни риба, ни рак. Когато няма риба, и българската риба е риба.

Тя е най-мълчаливата риба в света. И си знае защо.

Черно е не само морето, в което живее, но и тиганът, в който я пържат.

От векове българската риба се лови на чужди въдици.

И се пържи в собствената си мазнина.

Тя се ражда попче, живее като цаца, и завършва като калкан.

Съвсем сплескана.

Още преди да се роди, българската риба е загубила Бяло море и Охрид, Босфора и Дарданелите, затова е интернационалист.

И пасе трева.

Нито една българска риба не си знае гьола, тя плува най-добре в мътни води.

Когато тежи над един грам, обикновено се мисли за риба тон.

Българската риба не се яде с пръсти, нито с вилица, а с друга българска риба.

Виното, с което се яде българската риба, се пие от чаша, направена от черепа на нейните врагове.

Българската риба се обединява единствено в консервна кутия.

Гръбнакът на българската риба е политически.

За нея дружба е като слънцето и въздуха за всяко живо същество. Това, което другите народи са направили за сто години, българската риба трябва да направи за двацет.

Исус с пет риби нахрани пет хиляди души.

Осем милиона български риби хранеха осем души.

И чорапите им – пак кърпени.

Българската риба е най-опушената риба в света.

Тя съдържа не толкова фосфор, колкото фосфати.

Българската риба се вмирисва откъм опашката. Според тези, които я управляват.

От три български риби се получават трийсет политически партии.

Българската риба е българоезична. Тя е най-демократичната риба в света.

Преди тя е била дънна, а сега е летяща.

Хайверът на българската риба е червен и син.

Но обикновено я пращат за зелен хайвер.

Всяка българска риба мечтае да стане капиталистическа акула.

Пътят на българската риба към Европа и към света минава не през Босфора и не през Вашингтон, а през тигана.

Проправяне на пътища

Румен Стоянов е български латиноамериканист. В негов превод българският читател се е срещнал за пръв път с автори като Маркес (Сто години самота), Кортасар, Борхес, Карпентер. Румен Стоянов е роден в Драганово и още от малък е бил завладян от звученето на различни езици, донесени от българските градинари от страните, в които са прекарвали младостта си. Румен Стоянов е автор на стихотворения, статии, есета, изследвания. Сборникът „Бавни стихотворения“ на Румен Стоянов излезе на унгарски в издателство „Напкют“. По време на пребиваването си в Будапеща Румен Стоянов даде интервю за „Български вести“.

На 31 януари в БКИ се състоя среща с българския писател Румен Стоянов. Неговата книга „Бавни стихотворения“ на унгарски език може да се закупи в издателство Напкют или в БКИ. Румен Стоянов е родом от село Драганово и проявява интерес към българите в Унгария. Той бе любезен да отговори на въпросите на „Български вести“.

Господин Стоянов, вие имате интересен живот, свързан с

различни страни и части на света. Но все пак началото е тръгнало от небезизвестното в Унгария село Драганово. Бихте ли ни разказали нещо за Вашите първи спомени? Какво Ви свързва и до днес с Драганово? Писал съм много пъти за Драганово и обикновено го наричам „чудното село Драганово“, защото то за мене наистина е чудно. Както предполагам е чудно всяко село за едно дете в неговите първи години. Селото заема особено място в българо-унгарските отношения, тъй като след Лясковец, заедно с Поликраище, то е едно от трите селища, дали чувствителен принос в българското градинарство в Унгария. Още от малък съм чувал думи на унгарски, на полски, на чешки, на немски. Драгановските градинари, завърнали се в родното село, обичаха така да си припомнят младостта, страните, в които са работили, често се поздравяваха на езика, който бяха научили. По такъв начин от най-ранно детство бях подготвен за общуване с различни езици. В този смисъл то ми е дало един първоначален филологически тласък. В продължение на 50 години съм събирал думи, изрази, поговорки, гатанки и пословици от село Драганово, където по естествен начин са включени и

унгарски думи. Хората, които са ги донесли отдавна не са живи, но думите са останали като един словесен паметник за отишлите си драгановчани и едно доказателство за трайно общуване между маджари и българи.

Наричат още Драганово – село на поетите. Дали това е оказало влияние върху Вашето поприще?

Наричат го село на поетите, защото там са родени Асен Разцветников, Владимир Русалиев Камен Зидаров, Йордан Атанасов. Аз обаче предпочитам да говоря за Драганово като за село на книжовници, понеже има и редица други труженици на книжовното поприще, видни журналисти, университетски преподаватели и други. Не случайно в герба на селото има една разтворена книга. Самото село напомня книга, разтворена между дългия Драгановския рид и река Янтра.

Какво Ви тласна към испанския и португалския език по-късно, към преводачеството?

Тласна ме любознателността, желанието да опозная света. Нищо не знаех за Латинска Америка, за Испания, за Португалия. Живеехме годините на студената война, трудно влизаха сведения за тези страни, култури и народи.

Известен сте като един от най-добрите преводачи на латиноамериканска литература, на нейните върхови постижения.

Превеждам латиноамериканска литература от 1963 г. и това е добре известно. Не се знае обаче обратното – преводите ми на българска литература на испански и португалски. През 1964 отидох да продължа образованието си в Хаванския университет. Тогава преведох 3-4 стихотворения на Стефан Цанев на испански. По-късно започнах да превеждам и на португалски. Преводите вървяха успоредно и в двете посоки. Превеждал съм „Септември“ на Гео Милев, „Разкази с тенец“ на Йордан Радичков, както и други. България има нужда да преодолява езиковата преграда и са необходими целенасочени усилия, каквито унгарците правят много по-успешно от нас. Моите усилия са да проправя пътя на нашата книжнина към света.

Този път сте в Унгария не заради преводаческата си дейност, а като автор. Какво пишете?

Аз пиша едновременно проза, есеистика, публицистика, литературоведски изследвания. Занимавам се с всичко едновременно и когато нещо се

натрупа по обема и съдържание за книга, я събирам. Пиша доста разнопосочно и не много удачно от издателско гледище.

Книгата, която току що излезе на унгарски език – Бавни стихотворения – представя това многообразие. В нея има и поезия, и есеистика, и спомени. Какво е усеещането да видите своя книга на унгарски?

За мен това е първата ми книга, която излиза в не испански или португалски говореща страна. Две книги са ми издавали в Мексико и две в Бразилия. Имам особена слабост към Унгария – но защо да е слабост? Би трябвало да се каже особена „силност“. Маджари и българи сме свързани от хилядолетия с историята си. Като драгановчанин имам връзки с Унгария, тя не е случайна страна за мене. Излизането на книгата ми, която дължа на Дьорд Сонди, е радост, че имам възможност да участвам, макар и твърде скромно, в българо-унгарските литературни и културни взаимодействия.

Új utakat kitaposni

Rumen Sztojanov latin-amerikai irodalmi művek fordítója. Az ő fordításában találkozhatott először bolgár olvasó olyan szerzőkkel, mint Marquez, Cortazar, Borges, Carpentier. Rumen Sztojanov Draganovóban született, és már fiatal korában foglalkoztatta őt a különböző nyelvek hangzása, amelyeket a bolgár kertészek hoztak magukkal olyan külföldi országokból, ahol az ifjúságukat töltötték. Rumen Sztojanov rengeteg vers, cikk, esszé és tanulmány szerzője. Budapesti tartózkodása alatt interjút adott a Bolgár Híreknek.

Január 31-én a Bolgár Kulturális Intézetben találkozhattunk Rumen Szto-

janov íróval. Magyar nyelven megjelent a *Lassú versek* című könyve, amely a Napkút Kiadónál és a Bolgár Kulturális Intézetben kapható.

Sztojanov úr, Önnek rendkívül érdekes az élete, sok országban és a világ sok pontján járt már. De a kezdetek mégiscsak a mindannyiunk számára ismert faluból, Draganovóból indultak. Mesélne nekünk az első emlékeiről? Mi köti Önt még ma is Draganovóhoz? Már sokat írtam Draganovóról és általában „csodálatos Draganovo falunak” nevezem, mivel számomra tényleg egy csoda. Már kiskoromban hallottam magyar, lengyel, cseh és német szavakat. A hazatért draganovói kertészek szerettek így visszaemlékezni a fiatal-

ságukra, az országokra, ahol jártak. Gyakran köszöntötték a másikat azon

a nyelven, amit megtanultak. 50 éven át gyűjtöttem Draganovóból szavakat, kifejezéseket, találós kérdéseket, szólásokat és közmondásokat. Sok magyar szó is van köztük.

Draganovót szokták a költők falujának is hívni. Ez hatással volt az Ön pályafutására?

Azért hívják a költők falujának, mert ott született Aszen Razcvetnikov, Kamen Zidarov, Jordan Atanaszov és Vladimir Ruszaliev – egyébként én az ő házában születtem, amely a mai napig áll. Én inkább szeretem Draganovót az irodalmárok falvának hívni, mivel többek között kiváló újságírók és egyetemi tanárok is születtek itt.

Azt mondják, hogy maga a latin-ameri-

kai irodalom egyik legjobb fordítója. 1963 óta fordítok latin-amerikai irodalmat. Az viszont nem annyira köztudott, hogy bolgár irodalmat is fordítok spanyol és portugál nyelvre. Lefordítottam Sztefan Canev néhány versét spanyolra. Később kezdtem el portugálra fordítani. A fordítások párhuzamosan folytak mindkét nyelvre. Fordítottam Geo Milevtől, Jordan Radicskovtól és sok más szerzőtől is.

Ezúttal nem mint fordító, hanem mint szerző tartózkodik Magyarországon. Mit ír?

Nem olyan vagyok, aki nekiül és addig ír valamit, amíg könyv nem lesz belőle. Én egyszerre írok prózát, esztétikát, iradalomtörténeti tanulmányokat.

Egyszerre sok mindennel foglalkozom, és amikor egy témából összegyűlik egy könyvnyi anyag, akkor azokat összállítom.

A most megjelent könyve, a Lassú versek is ezt a változatosságot tükrözi. Van benne költészet, esztétika és emlékezések. Milyen érzés a saját könyvét magyar nyelven látni?

Ez az első könyvem, ami nem spanyol vagy portugál nyelven beszélő országban jelent meg. Mint draganovóinak van kapcsolat Magyarországon. Nagy öröm számomra a könyv megjelenése – amit Szondi Györgynek köszönhetek. Örülök, hogy ha ilyen szerényen is, de részt vehetek a bolgár-magyar irodalmi és kulturális életben.

Стоянка Мутаfoва на 90

Една от иконите на българския театър, голямата актриса Стоянка Мутаfoва навърши 90 години. На 2 февруари тя празнува заедно със своите почитатели почитателите с постановката "Госпожа Стихийно бедствие" в Сатиричен театър "Алеко Константинов". На своите 90 тя влиза под кожата на най-фаталната, най-сексапилната и най-женствената дама, каквато е в мечтите на героинята си. Нейната 90-годишна Олга танцува степ, чарлстон, сиртаки,

валс, командва цяла къща и най-вече дъщеря си Елза, останала стара мома заради нея. След постановката Мутаfoва ще получи специалното отличие "Златен век" с огърлие от министъра на културата Вежди Рашидов. Малко преди рождения ѝ ден издателство "Слънце" публикува и нейната автобиографична книга, озаглавена "Една фурия на 90", със съавтор драматурга Юрий Дачев. В нея актрисата разкрива "гаменския" си нрав, както самата тя го определя в анонса на книгата. Стоянка-Мария Константинова Мутаfoва е родена в София на 2 февруари 1922 г. Завършила е класическа филология в Софийски университет, както и Държавната тетрална школа в столицата.

"Знам, че зад гърба ми някои мърморят: "Тая, дъртата, няма ли най-сетне да се насити да играе!?" Ами няма! Не се наситих. Ще играя и за внуците ви! На никого мястото не съм загулила, нито ролята съм изяла. Не ща никога да ми сваля шапка, ама тоя театър ние, дъртите, сме го създали. Няма що някой да ми го признава, важното е, че аз го знам", казва Стоянка Мутаfoва в част от анонса на книгата "Една фурия на 90".

Sztojanka Mutafova 90 éves lett

A bolgár színház emblematikus alakja, nagyszerű színésze, Sztojanka Mutafova 90 éves lett. Február 2-án ünnepelte születésnapját az Aleko Konsztantin Szatirikus Színházban a Természeti csapás asszonya című darabbal. 90 évesen egy fatális, rendkívül vonzó és nőies hölgy szerepét játssza. A hősnőt, akinek a bőrébe bújik, Olgának hívják. Olga szteppel, charlestont és sirtaki táncot rop, keringőzik. Egy egész házat irányít, és leginkább Elzát, a lányát, aki miatta maradt vénlány. Az előadás után Sztojanka Mutafova Arany Évszázad kitüntetésben részesült, amit Vezsdi Rasidov kulturális miniszter adott át neki.

A művész nő születésnapja előtt a Nap kiadó publikálta Az Egy kilencven éves fúria című önéletrajzi művét, melyet Jurij Dacev drámaíróval együtt írt. A könyvben a színésznő felfedi

„csibészi” alkatát, ahogyan ő maga határozza meg a könyv fülszövegében. Sztojanka-Maria Konsztantinova Mutafova 1922. február 2-án született, Szófiában. Klasszika filológia szakon végzett a szófiai egyetemen, majd később az Állami Művészeti Iskolába járt.

„Tudom, hogy a hátam mögött néhányan ezt morogják: „Az a vénség nem fogja végre megenni a szereplést!” Hát nem! Nem untam még meg. Még az unokáitoknak is én fogok játszani. Senkinek sem foglaltam el a helyét vagy vettem el a szerepét. Nem kérem, hogy kalapot emeljenek előttem, de ezt a színházat mi vénségek hoztuk létre. Nem kell, hogy ezt bárki is elismerje nekem, a lényeg, hogy én tudom”, írta Sztojanka Mutafova Az Egy 90 éves fúria című könyvében.

www.tbko.hu

Vече можете да посещавате и интернет страницата на Българското самоуправление в Терезварош, където ще намерите не само новини от местно значение, а и информация за българските институции в района: Българското училище за роден език, Българската двуезична малцинствена детска градина, Фондация Про скола булгарика.

Már elérhető a Terézvárosi Bolgár Önkormányzat weboldala, ahol nem csak hírekről olvashatnak, hanem a kerületben működő bolgár intézményekről is találhatnak információt. A következők ezek: Bolgár Nyelvoktató Kisebbségi Iskola, Bolgár Kétnyelvű Nemzetiségi Iskola, Pro Schola Bulgarika Alapítvány.

Обява

На 7 март т.г. от 17:30 до 19:30 часа в българското училище на ул. Байза 44 Фолклорен състав ЗОРНИЦА ще направи показан ден за жените от българската колония по случай Деня на жената 8 март. Очакваме всички жени, които имат желание да научат основни български хора и народни песни. На този ден ЗОРНИЦА ще отбележи 12 години от основаването си.

Заповядайте на една българска вечер, пълна с емоции и съвсем по женски.

От ръководството на ЗОРНИЦА

Хирдетес

A Zornica néptáncegyüttes bemutatót tart nőnap alkalmából a bolgár iskolában (Bajza utca 44.), március 7-én 17:30-19:30-ig. Sok szeretettel várunk minden hölgyet, aki szeretne bolgár néptáncokat és dalokat tanulni. A táncsoport az idén ünnepli fennállásának 12. évfordulóját. Várjuk Önöket egy igazi bolgár estre - csak nőknek!

A ZORNICA vezetősége

ЗЕБРА

Пиеса от Яна Добрева

26 март, понеделник, 19 часа
културно средище Eötvös 10
1067 Budapest, Eötvös u. 10
камерна зала

на български език с унгарски субтитри

Преди няколко години Яна Добрева предложи на Габриела Хаджикостова да напише пиеса за нея. Експериментирахме с нова театрална форма, в която различните жанрове не подпомагат драматичното въздействие едновременно, подчинени един на друг, а сякаш разкъсват текста на парчета и всеки жанр се вглъбява единствено в своя дял от драматургията. Един го изпява, друг го изтанцува, трети прави филм, четвърти го изиграва без думи. Единството би могло да се роди единствено у зрителя. Той е последната брънка на творението. В главната роля: Габриела Хаджикостова

Режисура: Ищван Наги

Декор и костюми: Габриела Хаджикостова, Ищван Наги

Музикално оформление: Габриела Хаджикостова, Ищван Наги

Визия: Ищван Наги

ЗЕБРА

Bolgár nyelvű előadás, magyar felirattal Jana Dobrev a neves bolgár író nő néhány évvel ezelőtt felajánlotta, hogy ír egy darabot Hadzsikosztova Gabriellának.

A darab története rém egyszerű. Középkorú nő áll egy útkeresztvezésben és képtelen átmenni. Úgy érzi, az élete elért egy olyan pontig ahonnan nem lehet továbblépni. Megpróbálunk kikísérletezni egy olyan új színházi formát, ahol a különböző műfajok nem együtt, egymásnak alá vagy fölé rendelve segítik a drámai hatást, hanem mintha darabokra tépnék a szöveget, és minden műfaj csak a maga koncával törődne. Az egyik elénekli, a másik eltáncolja, a harmadik filmet készít belőle, a negyedik elmutogatja, stb., de mit sem törődik a többi résszel. Az egység csak a nézőben születhet meg. Ő az alkotás utolsó eleme.

március 26-án, hétfőn, 19 óra
Eötvös 10 Közösségi és Kulturális Színtér
1067 Budapest, Eötvös u. 10
kamaraterem
www.malkoteatro.hu

A belépés ingyenes
Előzetes jelentkezés: malko@t-online.hu

Szereplő:
Hadzsikosztova Gabriella
Rendező:
C. Nagy István
Díszlet, jelmeztervezés:
C. Nagy István
Hadzsikosztova Gabriella

Издание на Българското
републиканско самоуправление,
1093 Будапеща, ул. Лоняя 41

Редакция
Андреа Генат, Моника Пютонкова,
Светла Кюсева (главен редактор)
Отговорен издател
Данчо Мусев

Издава се с подкрепата на Министерство на
държавната администрация и правосъдието,
СБС и на Българските самоуправления в II, IV,
V, VIII, IX, XIII, XIV, XV, XVIII, XV, XX, XXI и
XXIII район на Будапеща и във Фелшьождоца,
Печ, Сегед, Халастелек, Дунахараста, Дунакети,
Кишкунлацхаза, Лорев, Мишкоц, Дебрецен,
Сигетсентмиклош, Ерд и Естергом.

Bolgár Országos Önkormányzat
(1093 Budapest, Lónyay u. 41) kiadványa

Szerkesztőbizottság
Kjoszeva Svetla (főszerkesztő),
Genát Andrea,
Tyutyunkov Mónika
Felelős kiadó
Muszev Dancso

Megjelenik a Közigazgatási és Igazságügyi
Minisztérium, a FBÖ és a II., IV., V., VIII., IX.,
XIII., XIV., XV., XVIII., XX., XXI. és XXIII. kerületi,
valamint a Felsőzsolcai, a Pécsi, a Szegedi,
a Halásztelki, a Dunaharaszti, a Dunakeszi, a
Kiskuláchi, a Lórévi, a Miskolci, a Debreceni, a
Szigetszentmiklósi, az Érdi és
az Esztergomi Bolgár
Kisebbségi Önkormányzat támogatásával.
ISSN 14163098

Magyarországi Bolgárok Egyesülete
1097 Bp., Vágóhid u. 62.
tel.: 216-6560

Bolgár Országos Önkormányzat
1093 Budapest, Lónyay u. 41.
tel.: 216-4210

Fővárosi Bolgár Önkormányzat
1093 Budapest, Lónyay u. 41.
tel.: 216-4211

Bolgár Köztársaság Nagykövetsége
1062 Bp., Andrássy út 115.
tel.: 322-0836, 322-0824

Szent Círil és Szent Metód Bolgár Pravosz-
láv Templom
1097 Bp., Vágóhid u. 15.
tel.: 06-30-496-4997

Bolgár Nyelvoktató Kisebbségi Iskola
1093 Budapest, Lónyay u. 41.
tel.: 216-4210

Bolgár Kulturális Intézet
1061 Bp., Andrássy út 14.
tel.: 269-4246

Bolgár Kétnyelvű Nemzetiségi Óvoda
1062 Budapest, Bajza u. 44.
tel.: 06 20 250-7339
Carevec Étterem
és Hotel Rila
1097 Bp., Vágóhid u. 62.
tel.: 06-20-417-8576

március 2012 • март 2012

MŰSOR • ПРОГРАМАТА

1, четвъртък,	10.00	Управление на омбудсмана ул. Надор 22	Изложба на български художници
1., csütörtök,	10.00	Alapvető Jogok Biztosának Hivatala, 1051 Budapest, Nádor u. 22.	Bolgar nemzetiségi alkotók kiállítása
1, четвъртък,	16.00	Замък Барцаи, Фелшожолца	Национален празник Концерт на Ева Моника Жеков, Анна Бекеш и Нора Месарош
1., csütörtök,	16.00	Felsőzsolca, Bárczay-kastély	Nemzeti ünnep Zsekov Éva Mónika, Bekes Anna és Mészáros Nóra koncertje
2, петък,	16.00	Униатско училище Калман Шолтес Над, Мишколц	Национален празник Мишколц
2., péntek,	16.00	Soltész Nagy Kálmán Görög Katolikus Általános Iskola	Nemzeti ünnep Miskolcon
3, събота,	18.00	Български културен дом	Национален празник концерт на хор Филипополи, програма на Българското училище за роден език
3., szombat,	18.00	Bolgar Művelődési Ház	Nemzeti ünnep A Philippopoli Kórus koncertje és Bolgar Nyelvoktató Kisebbségi Iskola műsora
7, сряда,	12.00	Български културен дом	Пенсионерски клуб
7., szerda,	12.00	Bolgar Művelődési Ház	Nyugdíjasklub
7, четвъртък,	17.30	Байза 44	Осми март, с участието на Зорница
7., csütörtök,	17.30	Bajza 44.	Március 8. a Zornica közreműködésével
10, събота,	16.30	Жълта къща, Сигетсентмиклош	Дитрих 21, Малко театро
10., szombat,	16.30	Szigetszentmiklósi Sárga Ház	Българско и Немско самоуправление
12, понеделник	17.00	Дом на националностите, ул. Байза 54	Dietrich 21 – Malko Teatro (a Bolgar és a Német Önkormányzat szervezésében)
12., hétfő,	17.00	Nemzetek Háza Bajza u. 54.	Сказка на Имре Сабо на тема „Връзки между кумани и българи в историята” (Българо-унгарско дружество за приятелство)
23, петък,	20.00	Театър Сkene	Szabó Imre előadása: Kunok és bolgárok kapcsolatai a történelmi időkben (Magyar-Bolgar Baráti Társaság)
23., péntek,	20.00	Szkéné Színház	Премиера: Пясъчен пъзел, пиеса от Яна Добрева, с участието на Илдико Баншаги
24, събота,	20.00	Театър Сkene	ВЕМУТАТО: Jana Dobrev: Homokpuzzle, Bánsági Ildikó főszereplésével
24., szombat,	20.00	Szkéné Színház	Пясъчен пъзел, пиеса от Яна Добрева, с участието на Илдико Баншаги
26, понеделник,	19.00	Йотвьош 10	Jana Dobrev: Homokpuzzle Bánsági Ildikó főszereplésével
26., hétfő,	19.00	Eötvös 10	Зебра, Малко театро Българско самоуправление в Терезварош
31, събота,	19.00	Културен дом „Ендре Ади”	Zebra – Malko Teatro Terézvárosi Bolgar Önkormányzat
31., szombat,	19.00	Ady Endre Művelődési Ház	Българо-гръцко-сръбска вечер Българско самоуправление в Уйпещ Bolgar-görög-szerb est (Újpesti Bolgar Önkormányzat)

A rendezők a műsorváltozás jogát fenntartják. Az aktuális programról tájékozódjon a www.bolgarok.hu weboldalon
Организаторите си запазват правото за промени в програмата. За актуалните събития можете да се информирате на www.bolgarok.hu
Цена: 150 форинта • Ára: 150 Ft